

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

Vraag nr. 25
van 8 september 2014
van **ANN BRUSSEEL**

Genderbewust en holebivriendelijk onderwijs - Stand van zaken

In augustus 2014 drong de topman van het stedelijk onderwijs in Brussel er bij een homoseksuele leerkracht op aan discreet te blijven over zijn geaardheid. Het incident leidde tot heel wat commotie in de pers. Fundamenteel brengt het ons bij het implementeren van een genderbewust en holebivriendelijk onderwijs. Daarvoor is ook in Vlaanderen nog werk aan de winkel. In oktober 2012 werd weliswaar een gemeenschappelijke verklaring voor genderbewust en holebivriendelijk onderwijs getekend, maar alles staat of valt met de concrete uitvoering ervan én de controle daarop. Er moet op worden toegezien dat onderwijsverstrekkers het holebiplan en de diverse concrete eindtermen ter zake niet aan hun laars lappen. Of dat ze er zich niet gemakkelijk vanaf maken door bijvoorbeeld bepaalde organisaties die zich doelbewust bezondigen aan foutieve informatie de voorlichting over seksualiteit en liefde te laten geven. Ook in de lerarenopleiding is het van belang dat aandacht wordt besteed aan het thema.

1. Zal de minister er actief op toezien dat er zich in Vlaanderen geen analoge situaties zullen voordoen zoals in het Brussels stedelijk onderwijs, waarbij homoseksuele leerkrachten tot "discretie" over hun geaardheid worden aangespoord?
2. Welk gevolg zal de minister geven aan de bevinding van een onderzoek in 2013 in Klasse waaruit blijkt dat veel ouders vinden dat de school tekort schiet op het vlak van seksuele en vooral relationele opvoeding?
3.
 - a) Werd reeds een eerste evaluatie gemaakt van de opvolging en uitvoering van de gemeenschappelijke verklaring voor genderbewust en holebivriendelijk onderwijs?

Zo ja, wat waren de conclusies en welke bijsturingen zullen desgevallend gebeuren?

Zo neen, met welke frequentie en op welke concrete manier zal de minister de uitvoering van de gemeenschappelijke verklaring voor genderbewust en holebivriendelijk onderwijs opvolgen en desgevallend bijsturen?
 - b) Zal er ook aandacht worden besteed aan transgenders?
4. Houdt de minister ook na dit schooljaar vast aan de twee gedetacheerde leerkrachten die netoverschrijdend mogen werken aan de ontwikkeling van genderbewuste en holebivriendelijke schoolomgevingen in het basis- en het middelbaar onderwijs?

5. Zal de minister instructies uitvaardigen ten aanzien van de onderwijsinspectie opdat die erop toeziet dat onderwijsverstrekkers het holebiplan en de diverse eindtermen ter zake correct uitvoeren?
6.
 - a) Welke bijkomende taken kunnen organisaties als Sensoa en çavaria spelen bij de realisatie van een genderbewust en holebivriendelijk onderwijs?
 - b) Zal de minister met deze organisaties contacten uitbouwen om deze doelstelling te realiseren?
7.
 - a) Op welke manier zal de minister verzekeren dat leerlingen niet worden bloot gesteld aan foutieve en ideologisch gekleurde informatie over seksualiteit en liefde die in scholen wordt verstrekt door bepaalde organisaties?
 - b) Ontving het departement Onderwijs of het kabinet van de minister van Onderwijs hierover al klachten van leerlingen of hun ouders?
8.
 - a) Zal de minister er (laten) op toezien dat ook de leerkrachten in volle autonomie de kans krijgen om de leerlingen voor te lichten rond seksualiteit, gender en relationele vorming?
 - b) Hoe zal erop worden toegezien dat leerkrachten, die zichzelf niet comfortabel voelen om hun leerlingen voor te lichten rond seksualiteit, gender en relationele vorming, voldoende worden ondersteund en aangemoedigd om die taak naar behoren in te vullen?
9. Zal de minister initiatieven nemen om te verzekeren dat het thema van een genderbewust en holebivriendelijk onderwijs op een correcte manier aan bod komt in de onderwijsopleiding?

ANTWOORD

op vraag nr. 25 van 8 september 2014

van **ANN BRUSSEEL**

1. Wat tussen mensen op het terrein gezegd of gedaan wordt dat mogelijks bewust of onbewust, direct of indirect discriminerend blijkt, daarop heeft een minister weinig vat. Wel is het zo dat ik in mijn publieke reactie op het voorval de houding van de school snel en ondubbelzinnig veroordeeld heb en beklemtoond heb dat je seksuele identiteit niets van doen heeft met je neutraliteit. De gezamenlijke verklaring van oktober 2012, die ondertekend werd door alle onderwijsactoren, blijft het kader voor deze legislatuur wat gender, seksuele identiteit en transgender betreft. Ook de hoofden van de netten herhaalden in de media hun onverminderd engagement ten aanzien van de doelstellingen in de gezamenlijke verklaring.
2. Sinds het onderzoek van *Klasse* is er heel wat gebeurd. Zo werd er samen met Sensoa, de onderwijskoepels, het GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en het Departement Onderwijs en Vorming gewerkt aan het Raamwerk Seksualiteit en Beleid. In het Raamwerk Seksualiteit en Beleid vinden scholen de bouwstenen voor het uitwerken van een beleid rond seksualiteit en relationele vorming. Daarnaast is er het Vlaggensysteem dat door Sensoa werd gemaakt. Het Vlaggensysteem laat toe om seksualiteit en seksueel (grensoverschrijdend) gedrag van kinderen en jongeren in scholen bespreekbaar te maken. Zowel het Raamwerk als het Vlaggensysteem zijn fundamentele trainingen die momenteel nog lopen en die moeten toelaten om de deskundigheid van zowel scholen, Centra voor Leerlingenbegeleiding, koepels van ouderverenigingen en de Vlaamse Scholierenkoepel te verhogen in het omgaan met het seksueel gedrag en de seksuele ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Daarnaast knoopte Sensoa met de lerarenopleiders gesprekken aan over relationele en seksuele vorming. Het expertisecentrum werkt op basis daarvan aan een draaiboek dat lerarenopleiders op maat zullen kunnen gebruiken. Ondertussen geeft de site www.seksuelevorming.be aan lerarenopleiders en toekomstige leraren een goed overzicht van de materialen alsook de achtergrond en organisaties over relationele en seksuele vorming. Sensoa verzorgt in een aantal lerarenopleidingen ook de gastlessen over relationele en seksuele vorming. Sensoa is bovendien mee uitgenodigd om deel te nemen aan een maatschappelijk debat over wat de inhoud moet zijn van 'basisvorming' in het onderwijs. Ten slotte werd er, samen met Sensoa, ook gewerkt aan een eerstelijnsdossier over seksueel grensoverschrijdend gedrag (zie hiervoor: <http://www.klasse.be/leraren/eerstelijns/seksueel-grensoverschrijdend-gedrag/>).

3. Hoe alle ondertekenende onderwijspartners – de netten, hun CLB, pedagogische begeleidingsdiensten en hun ouderkoepelverenigingen, de vakbonden, de VLIR en de VLHORA, de VLOR, de Vlaamse Vereniging van Studenten en de Vlaamse Scholierenkoepel... – aan hun engagement invulling geven, dat wordt niet gerapporteerd aan mijn diensten. Wel hebben we een goed zicht op de nauwe samenwerking tussen het ministerie en de netten. In het kader de opdracht die SNPB voor het derde jaar op rij heeft, ook in samenwerking met Savaria, houden de gedetacheerde projectmedewerkers, de pedagogisch begeleidingsdiensten, het gelijkkansenmiddenveld, mijn departement en de dienst Gelijke kansen regelmatig contact. Waar SNPB in het schooljaar 2012-2013 ingezet heeft op verzamelen en beschikbaar maken van bruikbare educatieve materialen om in de klas over gender, seksuele diversiteit en transgender te werken, ligt de focus momenteel op

expertiseopbouw binnen de begeleidingsdiensten en in de ondersteuning van scholen. SNPB en çavaria verzorgen dit schooljaar team- en leerkrachtgerichte begeleidingstrajecten op het vlak van gender en seksuele diversiteit en dit op maat van een diversiteit aan basis- en secundaire scholen. Deze pilootprojecten moeten naar het einde van dit schooljaar heel wat bruikbare expertise, tools en praktijken opleveren waarmee ook andere scholen in Vlaanderen hun voordeel kunnen doen. Ook de aandacht voor transgender (leerlingen en personeelsleden) wordt door beide organisaties meegenomen.

4. De continuering van het project waarbij twee voltijdse detacheringen ondersteuning bieden aan scholen bij het versterken van hun beleid inzake gender en seksuele diversiteit, zal afhangen van de afweging die voor alle detacheringen gebeurt. Die procedure zal in het voorjaar de realisaties van de voorbije periode (schooljaar 2013-14 en 2014-15) evalueren en binnen de beschikbare middelen tot een gemotiveerde beslissing komen. Op het resultaat van die werkzaamheden kan ik nog geen voorafname doen.

Ook de verdere implementatie van het Raamwerk Seksualiteit en Beleid wordt door mijn administratie gevolgd.

- 5+8. a. De onderwijsinspectie bepaalt autonoom de focus van haar doorlichting op basis van haar risicoanalyse, waarbij wordt gekeken welke vakken of leergebieden mogelijks sterk of zwak scoren. Tijdens het vooronderzoek maken de onderwijsinspecteurs dus een inschatting van de punten van de instelling die ze tijdens het doorlichtingsbezoek grondiger zullen onderzoeken. De zogenaamde doorlichtingsfocus bevat een selectie van onderwijsdoelstellingen en procesvariabelen:

- onderwijsdoelstellingen: dit zijn leergebieden of vakken, studierichtingen of opleidingen, leergebied-overschrijdende eindtermen of ontwikkelingsdoelen, (voor CLB) een of meer begeleidingsaspecten.
- procesvariabelen: dit zijn kwaliteitsaspecten van de schoolwerking, meer bepaald aspecten van personeelsbeheer, professionalisering, materieel beheer, welzijn, curriculum, begeleiding of evaluatie.

De doorlichtingsfocus kan voor elke school, centrum of academie anders liggen. Als de inspectie een of meerdere signalen krijgt vanuit de school of haar omgeving, bijvoorbeeld dat leraren of leerlingen er onheus behandeld worden/werden op basis van geslacht, genderidentiteit, genderexpressie of seksuele identiteit, dan komt dit in het schooldossier, wat bij de doorlichtingsproces steeds mee in rekening genomen wordt.

Het is eveneens de onderwijsinspectie die de controle doet op de invulling van de eindtermen. Indien daarrond problemen worden opgemerkt, wordt dit met de school besproken. De rol van de onderwijsinspectie beperkt zich echter tot het nagaan of eindtermen worden behaald (voor vakgebonden eindtermen) of worden nagestreefd (voor vakoverschrijdende eindtermen). De onderwijsinspectie doet met andere woorden geen uitspraak over de methoden die door de scholen worden gebruikt om de eindtermen te behalen/na te streven. Dat behoort tot de bevoegdheden van de scholen zelf.

- 6+8b+9. Onderwijs geeft reeds een 15-tal jaar subsidies voor de onderwijsdienst van çavaria. çavaria en Sensoa zijn niet alleen partners van de Vlaamse overheid, maar ook veelgevraagde nascholingsorganisaties waarvan de expertise, ontwikkelde tools en methodieken breed erkend worden in het ruime onderwijsveld. Basis- en secundaire scholen kunnen bij hen aankloppen voor advies, materiaal en vorming. Ook de lerarenopleidingen maar ook andere opleidingen in hoger onderwijs kennen de weg naar het aanbod van de çavaria onderwijsdienst en Sensoa. Ze werden via VLIR en VLHORA overigens

gesensibiliseerd over de aangegane engagementen van de gezamenlijke verklaring. In welke mate zij daarbij op deze en/of andere deskundige organisaties een beroep doen wordt niet gerapporteerd aan mijn diensten. In welke mate zij aandacht inruimen binnen hun curriculum voor deze thema's behoort evenzeer tot hun autonomie.

Ik verwijs ook naar het antwoord op vraag 2 en 4, waarin ik het over de bestendiging had van de contacten met Sensoa voor opvolging van onder meer de implementatie van het Raamwerk Seksualiteit en Beleid, het Vlaggensysteem, de afspraken met de lerarenopleiders. Daarnaast kunnen de beide organisaties ook inspiratie geven voor de oefening over basiscompetenties van leerlingen.

8b) Ik kan me voorstellen dat niet iedereen zich geroepen voelt om relationele en seksuele vorming aan leerlingen te geven. In het uitwerken van het beleid van de scholen rond seksualiteit wordt daar best rekening mee gehouden en nagegaan hoe dit kan worden opgelost, bv. door het volgen van een training of door onderling afspraken te maken met collega's die zich wel veilig voelen. Het behoort echter tot de autonomie van de scholen om uit te maken welke maatregelen er dan het best ter ondersteuning worden genomen. De pedagogische begeleidingsdiensten en de Centra voor Leerlingenbegeleiding kunnen hierbij eventueel ondersteunen. In het Raamwerk Seksualiteit en Beleid wordt daar ter ondersteuning van de scholen ook bij stilgestaan.

7. a) Om te voorkomen dat leerlingen worden blootgesteld aan foutieve en ideologische gekleurde informatie over onder meer seksualiteit en liefde die door bepaalde organisaties in de scholen wordt verstrekt, werd er door het departement Onderwijs en Vorming, met advies van experts zoals Sensoa, Het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie en de Vlaamse Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen gewerkt aan enkele handvatten die scholen kunnen gebruiken voor de samenwerking met externe organisaties op het vlak van het gezondheidsbeleid. Ze werden voorgelegd aan de commissie Gezondheidsbevordering van de Vlaamse Onderwijsraad(VLOR). Deze handvatten zijn bekendgemaakt via School- en Lerarendirect, de website www.gezondeschool.be van de VLOR en via websites van verschillende experts op vlak van gezondheid, zoals onder meer Sensoa. (De handvatten zijn onder meer te raadplegen via: <http://www.schooldirect.be/nieuws/basisonderwijs/samenwerken-met-organisaties-rond-gezondheidsbeleid>)
- b) Het departement Onderwijs en Vorming ontving tot nu toe geen klachten van buitenaf over misleidende informatie. Wel heeft het de Koppen-reportage van 7 februari 2012 daarover aandachtig bekeken (<http://www.een.be/programmas/koppen/klaar-voor-de-seksuele-start>). Problemen i.v.m. organisaties of individuen die geen correcte informatie verschaffen werden ook door experts op vlak van gezondheid, waaronder Sensoa, gecapteerd en gesignaleerd op de commissie gezondheidsbevordering van de VLOR, waarin ook mijn administratie vertegenwoordigd is.